

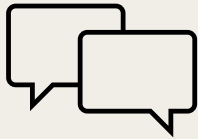
Päihteet ja pelaaminen puheeksi varhaiskasvatuksessa

Valmistaudu

- ☐ Varmista, että aika ja paikka ovat sopivat puheeksi ottamiselle
- ☐ Varmista, että tila on rauhallinen ja keskeytyksetön
- ☐ Mikä on oma suhtautumisesi tilanteeseen? Entä tunnetila? Kysyjän tulisi pystyä pysymään mahdollisimman neutraalina ja ammattitilassa
- ☐ Valmistaudu myös siihen, ettei toinen ole valmis keskustelemaan aiheista. Silti voit ottaa asian puheeksi ja sillä on merkitystä

Ota puheeksi

- ✓ Esitä suoria kysymyksiä ja käytä selkeitä termejä
- ✓ Kysy avoimia kysymyksiä, vältä oletuksia
- ✓ Esitä kysymykset ikätason mukaisesti. Lapsien kanssa keskustelun apuna voi käyttää kuva / keskustelukortteja. Vanhemmilta voi kysyä, miten päihteet ja pelaaminen näkyvät heidän perheessä. Myös lähipiiriin sekä perheen tilanteesta voi kysyä.

Kuuntele ja tarkenna

- ✓ Anna vastaukselle aikaa, vältä valmiiden vastausten tarjoamista
- ✓ Voit toistaa tai tarkentaa esitettyä kysymystä, jos sille on tarvetta
- ✓ Voit myös esittää lisäkysymyksiä, joilla saat tarkemman kuvan tilanteesta
- ✓ Vastauksen toistaminen on hyvä keino esittää tarkentavia kysymyksiä, näin vältät oman tulkinnan syntymisen. Kysy ja kuuntele, miten vastaa näkee oman tilanteensa

Kannusta

- ✓ Tuo esille, että päihteistä ja pelaamisesta kannattaa puhua matalalla kynnyksellä.
- ✓ Käytä neutraaleja termejä. Voit todeta, ettei sinulla herää huolta tilanteesta ja kiittää keskustelusta. Stigmaa voivat lisätä kommentit "Hyvä ettei teillä ole haasteita. Näin arvelinkin, ettei teidän perheellä ole ongelmia näiden asioiden suhteen"

Huolen herätessä nosta asia esille ja sanoita huolesi.
Voitte yhdessä pohtia tilanteeseen ratkaisuja ja apuja.
Korosta, että olet tilanteessa tukena.

"Miten päihteet
näyttäytyvät arjessanne tai perheessänne?"
"Pelataanko teidän perheessä raha- tai digipelejä?"

Lapselta: "Mitä hyviä asioita sinulle tulee mieleen,
entä ikäviä tai surullisia asioita? "

"Miten perheessänne keskustellaan päihteiden
käytöstä tai pelaamisesta?"

"Miten puhelimet ja muiden digilaitteiden käyttö
näky perheessänne?"

"Kiitos keskustelusta. Kertomasi ei
herätä minussa huolta."

"Kerroit, että tuntuu ikävältä kun
äiti on paljon puhelimella. Kiitos kun
kerroit siitä minulle. Tämä on
sellainen asia, josta keskustelen äidin
kanssa kahden kesken "

"Kerroit, että perheessänne
käytetään alkoholia satunnaisesti,
osaisitko kertoa tarkemmin, mitä
satunnaisesti teille tarkoittaa?"

"Mitä itse ajattelet omasta tai
perheen tilanteesta?" "Onko teillä
herännyt joskus huolta näihin
aiheisiin liittyen?"

Tutustukaa yhdessä palvelun tarjoajiin ja tukimuotoihin.
Mikäli huoli edellyttää toimia ja velvollisuuden
lastensuojeluilmoituksen tekemiseen, muista kertoa asiasta avoimesti.

POHJOIS-KARJALAN
SYÖPÄYHDISTYS

Malli on tuotettu EHEÄ-
hankkeessa (2024–2025).
Hanketta rahoitetaan
terveyden edistämisen
määräraha (STM).

Palveluihin ohjautumisen malli varhaiskasvatuksessa

Päihde- sekä peliongelmiin on saatavilla apua hyvinvointialueen palveluista. Kannusta huoltajaa ottamaan yhteyttä palveluihin. Mikäli perheessä on ongelmia päihteisiin tai pelaamiseen liittyen, tulee perheen tilanteesta tehdä ilmoitus sosiaalihuoltoon palvelutarpeen arvioimiseksi, yhteydenottokanavat alla. Muista perustella perheelle mahdollinen lastensuojeluilmoituksen tekeminen.

Huoltajalla on huolta herättävää päihteiden käyttöä tai pelaamista

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden hoitokoordinaattori arkisin klo 8-15.45
p. 013 330 2145. Tätä kautta voi saada hoitosuhteen oman alueen MIEPÄ-työntekijälle tai apua sekä ohjeistusta tilanteeseen

Digitaaliset palvelut: Mielen hyvinvointipalvelut. Neuvoa mielen hyvinvointiin, riippuvuuksiin tai päihteisiin liittyvissä huolissa arkisin 8–15.30
<https://www.siunsote.fi/digi> tai Siun soten mobiilisovelluksesta

Päivystykselliset palvelut:

Siun soten päivystysapu 116117 (24/7)
Sosiaali- ja kriisipäivystys p. 013 330 9002 (24/7)
tarjoaa apua sosiaalisessa hätätilanteessa tai kriisitilanteissa. esim. huoli-ilmoitukset ja perhe- ja väkivaltatilanteissa.
Myös lastensuojeluilmoitukset virka-ajan ulkopuolella.
<https://www.siunsote.fi/palvelu/sosiaali-ja-kriisipaivystys/>

Tukea huoltajalle nikotiinituotteiden käytön lopettamiseen

Terveysaseman palvelut
Tarjoaa neuvontaa nikotiinituotteiden käytön lopettamiseen ja tarvittaessa lääkityksen arviota esim. vieroitusvalmisteisiin.
<https://www.siunsote.fi/terveysasemien-vastaanotot>

Digitaaliset palvelut: Sairastuminen ja terveyshuoli –palvelu, arkisin kello 8–15.30.
<https://www.siunsote.fi/digi> tai Siun soten mobiilisovellus

Lapsiperheiden sosiaalihuollon palvelut

Lapsiperheiden palveluiden ja lastensuojelun palvelutarpeen arviointi p. 013 330 2806
Katso paikkakuntakohtaiset yhteystiedot ja aukioloajat
<https://www.siunsote.fi/lapsiperheiden-palveluihin-hakeutuminen>

Sähköinen lastensuojeluilmoitus
<https://miunpalvelut.fi/siunsote/lastensuojeluilmoitus>

*Ehkäisevän päihdetyön polusta löydät lisää tietoa ja toimintaohjeita,
kun päihteet ja pelaaminen herättää huolta. Lisäksi
linkit ajantasaisiin yhteystietoihin Siun soten sivuille.*

<https://palveluketjut.siunsote.fi/ehkaiseva-paihdeyto/>

Järjestöjen tarjoamaa tukea

Paikalliset järjestöjen tarjoamat palvelut, vertaistukiryhmät ja kohtaamispaikat löydät osoitteesta www.lahella.fi

Pohjois-Karjalan kriisikeskus tarjoaa keskustelutukea ja apua kriisitilanteissa ja vaikeissa elämäntilanteissa
<https://www.mielenterveysseurat.fi/pohjois-karjala/>

Seurakunnan palvelut
(perheneuvonta ja diakoniatyö)

Valtakunnallisia apua ja tukea tarjoavat tahot:

EHYT päihdeneuvontapuhelin
p. 0800 900 45 (24/7)

Stumppi-neuvontapuhelin
(nikotiinituotteiden lopettamisen tuki)
p. 0800 148 484

Peluurin auttava puhelin
p. 0800 100 101

Omat muistiinpanot